

Llobregat

litoral

Coast

Kaleidoscope or Plankton? Calidoscopi o plàncton?

Leaving Barcelona on the C-246, the old house-billboard at Km 2 (a sinister B-series decor, formerly an isolated mansion between cultivated fields and now abandoned in a forest of posters, aerials and hypermarket trolleys and crowned, in a gesture worthy of the true absurd, by two indecorous onomatopaeias: SAM-SUNG) eloquently points towards a landscape peopled with absurdities.

An immense "border territory" (which develops between the last vestiges of the great urban centre of Barcelona and the end of the Garraf massif), captured in an efficiently synthetic way in the photographs of J. Davies and in the texts of E. Miralles and M. Codinachs, published some time ago in Quaderns¹. However, on the fringe of the theoretical possibilities implicit in the very territorial configuration of the place –dislocated and expectant– there was something more: the explosion of a sensual, ludic and at times disconcerting world– which constantly appears before our eyes as soon as we are prepared for the intranscendent.

The highway forms a dynamic thriller of the place, crossing its limits from one end to the other: a kind of linear attraction peppered with episodes which help to recreate a particular festive atmosphere, especially suggestive to the contemporary observer.

• In the first place this evidence emerges from the mutable, from the ephemeral and the haphazard, and manifests itself not only in the intense feeling of displacement that impregnates the landscape –planes that soar overhead, trains that cross the fields, cars that roar past– but also in the proliferation of uprooted, mobile elements (caravans, camp sites, bungalows and occasional mobile homes). These represent a sort of unpermanence revealed both in the beach chiringuitos conceived as accidental pieces built from recycled materials, and in the unpretentious first-generation apartment blocks: basic, functional, free-standing buildings with no desire to "construct the city" or any interest in tectonically affirming their presence.

• A direct, unprejudiced architecture with early modern models, although perverting their rigidity, making their gestures spontaneous, garishly decorating their spare lines. A primary, vernacular functionalism far removed from refined and strictly rationalist stringency, and in which we still find examples of eminently architectural solutions based on elementary relations of equivalence (sun: terraces, light railings, large openings; heat: canopies, light coloured facing, cheerful colours; leisure: amusement, uninhibitedness, consumerism).

It is as if on a short stretch of territory orthodox functionalism, symbolised at both ends by two paradigmatic ex-

Sortint de Barcelona per la C.246 la vella casa-anunci del Km.2 (un sinistre decorat de sèrie B, abans mansió aïllada entre camps de conreu, i avui casalot abandonat en mig d'un bosc de cartells, antenes i carrets d'hipermercat, i coronat, en un gest digne del millor absurd, per dues enormes i indecoroses onomatopeies: SAM-SUNG), assenyala, de forma eloqüent, l'inici d'un paisatge farcit de suggeridors despropòsits.

Un territori pla fins a la sacietat. Un immens "territori de límit" (desenvolupat entre els últims vestigis del gran centre urbà de Barcelona i el massís final del Garraf) plasmat de forma eficaçment sintètica en les fotos de John Davies i en els textos d'Enric Miralles i Marcia Codinachs, publicats fa algun temps a Quaderns¹.

Tanmateix, i al marge de les possibilitats teòriques implícites en la pròpia configuració territorial del lloc –dislocada i expectant– hi hauria allí quelcom més: l'explosió d'un món sensual, lúdic i més d'una vegada desconcertant que constantment ens passa per davant, a poc que estiguem preparats per l'intranscendent.

L'autovia configura un dinàmic thriller del lloc, creuant-ne els límits de punta a punta: com en una atracció linial puntuada d'episodis, els seus marges ajuden a recrear una atmosfera particular, quasi festiva, afavorida per la presència desmanegada de fenòmens en el seu moment casuals, quasi desprestigiats, i avui especialment reveladors per a l'observador contemporani.

• En primer lloc aquesta evidència continuada del que és mutable, de l'efímer, de l'aleatori, manifestada no només en la intensa sensació de desplaçament que impregna el paisatge –avions que solquen el cel, trens que travessen els camps, cotxes que rugeixen en passar...– sinó també en la proliferació desordenada d'elements mòbils, desarrelats (caravannings, roulottes, càmpings, bungalows, algun que altre mobile home) que traduirien l'absència de qualsevol afany de perennitat: tant en aquestes guinguetes de platja concebudes com a peces casuals, a base de canyissars i materials reciclats, com en aquests apartaments de primera generació sense pretensions: edificis bàsics, funcionals i autònoms sense voluntat de "construir ciutat" ni interès per afirmar tectònicament la seva presència.

• Una arquitectura directa i sense prejudicis que establiria les seves maneres en els primers models de la modernitat, pervertint-ne, però, la rigidesa, fent els gests més espontanis, adornant fins a l'escàndol les seves escarides pautes. Un funcionalisme primari, popular i "a l'abast" lluny del rigor culte, estrictament racionalista, però en el que brillarien aquí i allà, una i altra vegada, solucions eminentment arquitectòniques basades en elementals relacions d'equivalència (Sol: terrasses corregudes, baranes lleugeres, grans obertures. Calor: viseres, revestiments clars, colors alegres. Oci: diversió, desinhibició, consum, reclam)

Com si en una breu porció de territori l'ortodòxia funcionalista, simbolitzada a extrem i extrem per dos exemples paradigmàtics

amples: the SEAT plant in Plaça Cerdà, just on the edge of dense Barcelona, and Sert's "weekend homes" in the Garraf massif, had liberated its forms in a riotous yet light and informal explosion.

- The whole area is, in fact, an immense billboard, a huge communication field of exaggerated signs, expressive logotypes and absurd slogans ("the weeping crocodile", "the merry whale", "the brave bull", "the light turtle"). A whole repertoire destined to reproduce collective fantasies: terraces like the deck of a ship; Las Vegas-style billboards; palm trees like tiny Malibus. Images from a recent visual culture endow the sector with an atmosphere that is both genuine –in that it is unpretentious– and false –since it is fetishist–, and in which imported elements (go-karts, camp sites, aquatic theme parks, filling stations, examples of a fascinating "made in the USA"), live elbow-to-elbow with particularly autochthonous ones (picnic spots, beach restaurants, rustic barbecues) in a peculiar relationship of recycling, confusion and exchange.

- A kaleidoscope, therefore, without a structure –perhaps rather plankton?– thus converted into a set of individual fragments without any shared configuration and whose only principle of continuity is to be found not in the form of the buildings but in the surrounding greenery, in the visual sequence of pine woods, sky and fields into which the constructions infiltrate. And the highway acts as the only linking thread. Unlike the traditional role of the street, its dynamics here does not require a will to formalise but rather a function of simple penetration, in an apparently unmodified, but certainly occupied, landscape.

This complex climate of ludic games and infiltrations into a landscape of varied appearance is what we set out to describe here, at a moment when, under the trite banner of urban renovation, something of a change seems to be taking place. The itinerary we propose on the following pages is centered on the narrow coastal strip from the mouth of the Llobregat to Platjafels, and divided into three basic sectors linked in turn by a fourth element: the motorway.

To the south, the Platjafels area, as a suggestive collection of images, loose elements with no civic purpose, in almost direct contact with the sand. In the centre, the pine wood zone with its semi-residential buildings and leisure amenities which can just be glimpsed beneath the trees. Finally, to the north, near El Prat, the marshes, a semi-natural area infested with inaccessible elements.

This elementary division responds simply to the will to stimulate an initial exploration, a synthesis four basic approaches to a territory that would possibly merit more extensive and detailed analyses.

–els magatzems de la SEAT a la Plaça Cerdà, just al final de la Barcelona densa, i les cases de "cap de setmana" de Sert en el massís del Garraf– hagués liberalitzat les seves formes en una explosió bulliciosa, lleugera, informal.

- Perquè tota l'àrea és, de fet, un immens reclam. Un camp de comunicació d'exagerats rètols, d'expressius logotips, de slogans absurds i ocurrents ("el cocodrilo llorón", "la ballena alegre", "el toro bravo", "la tortuga ligera"...). Tot un repertori que busca reproduir fantasies col·lectives: terrasses com cobertes de vaixell, cartells com petites Las Vegas, canyissars i palmeres com petits Malibús. Imatges emergides d'una cultura recent, eminentment visual, que dotarien el sector d'un to entre autèntic –pel que tindria de comú i poc transcendent– i fals –pel que tindria de desplaçat i fetitxista– on els elements importats (karts, càmpings, benzineres, aqualands, exemples típics d'un "made in the USA" fascinator) conviurien braç a braç amb altres de particularment autòctons (merenderos autoconstruïts, chiringuitos de platja, asadores) en una particular relació de reciclatge, confusió, i intercanvi.

- Un calidoscopi, doncs, sense estructura –potser millor un plàncton?– convertit en un conjunt de fragments individuals sense figuració compartida, l'únic principi de continuïtat dels quals es basaria no en la forma de l'edificació, sinó en la del verd que l'envolta, en la successió visual de pinedes, cel i camps, entre la que s'infiltra les construccions.

I l'autovia com a únic fil conductor. A diferència del tradicional paper del carrer, la seva dinàmica no exigiria una voluntat formalitzadora, sinó una funció de simple penetració en un paisatge aparentment no modificat, però sí ocupat.

Aquest clima complex de jocs lúdics i infiltracions emboscades en un paisatge de variada aparença és el que aquí pretenem descriure, en un moment en què sota el suat estàndard de la renovació urbana, alguna cosa de tot això sembla començar a canviar.

El recorregut proposat a continuació se centraria en l'estreta franja costanera que des de la desembocadura del Llobregat s'estén cap a Platjafels. Els seus límits es dividirien en tres sectors bàsics enllaçats al seu torn per un quart element: l'autopista.

Al sud, la zona de Platjafels –i més en concret l'Avinguda Marina– en tant que suggerent col·lecció d'imatges, elements solts sense vocació cívica, en contacte quasi directe amb la sorra.

Al centre la zona de les pinedes amb els seus edificis residencials i els seus equipaments d'oci, amb prou feines intuïts sota els arbres. Finalment, al nord, pròxima al Prat, la zona de les maresmes, territori semi-natural plagat d'elements inaccessibles.

Una divisió primària que respondria només a la voluntat d'impulsar una exploració inicial, un apunt sintetitzat en quatre textos, quatre aproximacions bàsiques a un terreny que per les suggestives realitats que conté mereixeria, possiblement, majors i més detallades anàlisis.

1. See *Quaderns* 186, on the occasion of the survey of Barcelona organised by the journal and the CO.A.C.

1. Vegeu *Quaderns* núm.186, en ocasió del survey fotogràfic sobre Barcelona organitzat per la mateixa revista i el CO.A.C.

